

اظهار نظر کارشناسی درباره:
 «لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در مؤسسه منطقه‌ای استانداردسازی،
 ارزیابی انطباق، تأیید صلاحیت و اندازه‌شناسی (ریسکام)»

مشخصات لایحه

دوره هشتم - سال سوم

مقدمه

شماره ثبت:

۵۲۵

شماره چاپ:

۱۴۵۸

تاریخ چاپ:

۱۳۹۰/۳/۱۶

سازمان اکو با هدف افزایش همگرایی اقتصادی و توسعه تأسیس شد. یکی از زمینه‌هایی که می‌تواند چارچوب و مبنای این همکاری‌ها را تقویت کند. ایجاد نهادها و سازوکارهایی برای همگرایی در مباحث فنی و پایه‌ای است تا اهداف مورد نظر اکو از جمله اهداف مندرج در اسناد پایه سازمان اکو مانند استراتژی همکاری‌های اقتصادی و چشم‌انداز سازمان اکو برای سال ۲۰۱۵، تحقق یابد. ایجاد مؤسسه منطقه‌ای اکو در زمینه استانداردسازی، ارزیابی انطباق، تأیید صلاحیت و اندازه‌شناسی که پیشنهاد آن توسط جمهوری اسلامی ایران ارائه شده است، یکی از اقداماتی است که برای رسیدن به اهداف و توسعه همکاری‌ها منطقه‌ای ضروری انگاشته می‌شود.

توافق اولیه در خصوص ایجاد مؤسسه منطقه‌ای اکو در زمینه استانداردسازی، ارزیابی انطباق، تأیید صلاحیت و اندازه‌شناسی و تدوین استراتژی توسعه همکاری‌ها در سومین اجلاس وزرای صنایع کشورهای عضو سازمان اکو که سال ۲۰۰۶ در لاهور پاکستان برگزار شد، حاصل گردید. مؤسسه منطقه‌ای استاندارد که مقر آن در تهران خواهد بود، با همکاری سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای مشابه می‌تواند زمینه مشارکت مؤثر کشورهای عضو را در تدوین استانداردهای بین‌المللی و ضوابط و رویه‌های بین‌المللی مربوط به ارزیابی انطباق، تأیید صلاحیت و اندازه‌شناسی فراهم کند.

نام دفتر:

مطالعات حقوقی

ارزیابی لایحه

۱. متن موافقتنامه دارای مقدمه‌ای است که هرچند به جهت موازنه حقوق بین‌الملل لازم‌الاجرا نمی‌باشد، اما از اهمیت تفسیری بسزایی برخوردار است. موارد مندرج در این مقدمه به‌ویژه بند آخر ذیل عنوان اصطلاحات و تعاریف، تا حدی با ابهام مواجه است، زیرا تعریف اصطلاحات فنی را به سایر اسناد و مؤسسات بین‌المللی واگذار کرده است که خود سبب می‌شود تعاریفی از برخی مقررات بین‌المللی برای دولت جمهوری اسلامی ایران لازم‌الاجرا باشد که به تصویب مجلس شورای اسلامی نرسیده است. از طرف دیگر حتی متن ارائه شده نیز ایراد و ابهام وجود دارد و مشخص نشده است که اولاً منظور از اصطلاحات کلی و واژه‌های پایه بین‌المللی چیست؟ ثانیاً در صورت تعارض میان تعاریف مؤسسات بین‌المللی اشاره شده (ایزو، کمیسیون بین‌المللی الکتروتکنیک) و یا تعارض تعاریف پایه کدامیک باید مبنا قرار گیرد. لذا پیشنهاد می‌گردد که این بند پس از تدقیق مورد تصویب قرار گیرد.

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۰۹۰۱-۱

تاریخ انتشار:

۱۳۹۰/۶/۲۹

۲. در انتهای ماده درخصوص صلاحیت‌ها، مزیت‌ها و مصونیت‌های قانونی مقرر گردیده است که «موافقتنامه وضعییت حقوقی ریسکام نمایندگان کشورهای عضو و کارکنان بین‌المللی» به تصویب شورای عمومی خواهد رسید. شاید در بادی امر با توجه به عنوان موافقتنامه این‌گونه تلقی گردد که تصویب دولت‌های عضو نیز ضرورت دارد، اما عدم تصریح آن در متن موافقتنامه می‌تواند ابهاماتی جدی ایجاد نماید. ضرورت دارد متن به‌گونه‌ای اصلاح گردد که لزوم «تصویب مراجع صالح دولت‌های عضو» در آن دیده شود یا آنکه در تبصره ماده واحده صریحاً قید گردد که اجرای ماده (۲) موافقتنامه درخصوص جمهوری اسلامی ایران با رعایت اصل هفتاد و هفتم قانون اساسی امکانپذیر خواهد بود.

۳. در ماده (۳) درخصوص عضویت اعضای اکو این‌گونه مقرر شده است که «هر کشور عضو اکو، عضو ریسکام خواهد بود مشروط بر اینکه مفاد این اساسنامه را به‌طور رسمی اعمال کند»، این بند به حدی مبهم است که اساساً چارچوب شیوه‌های التزام کشورهای در قبال معاهدات را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد. التزام کشورهای به معاهدات از طریق امضا تصویب، الحاق، پذیرش و تأیید امکانپذیر است که آن هم باید طبق مقررات داخلی هر کشور صورت پذیرد. «اعمال رسمی یک موافقتنامه» به حدی مبهم است که نه تنها هیچ‌کدام از این موارد را تداعی نمی‌نماید، بلکه ارائه نامه رسمی دایر بر اعمال آن متبادر می‌شود.^۱ به‌نظر می‌رسد که ضرورت دارد این بند اصلاح شده و لزوم تصویب متن توسط دولت‌های عضو اکو در آن گنجانده شود.

نتیجه‌گیری

انعقاد موافقتنامه‌های همکاری‌های فنی و اقتصادی به رشد تجارت همگرایی اقتصادی و توسعه کمک می‌نماید و از این حیث بسیار مورد استقبال است. این موافقتنامه نیز از این حیث مورد تأیید است اما دارای ایراداتی است که قبلاً بیان شد و برای رفع ایرادات باید اقدامی صورت گیرد، متأسفانه به‌دلیل اینکه اساسنامه این مؤسسه قبلاً مورد توافق قرار گرفته است احتمالاً بازگشت مجدد لایحه به کمیسیون برای رفع ایرادات منجر به طولانی شدن فرآیند مربوطه برای اصلاح اساسنامه از طریق وزارت امور خارجه و ... خواهد شد.

۱. هرچند که دولت در راستای پیوستن جمهوری اسلامی ایران به این موافقتنامه شیوه مصرح در قانون اساسی را رعایت نموده است، اما از منظر حقوقی این بند بدین صورت با قانون اساسی بسیاری از کشورها از جمله جمهوری اسلامی ایران و تفسیر شورای محترم نگهبان مغایرت دارد، زیرا می‌توان از آن تفسیر نمود که اعمال رسمی توسط نماینده دولت جمهوری اسلامی ایران کفایت می‌نماید.